ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ծ-Դ· ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 23, 1901 ԹԻՒ 12

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Եր֊ես
Աղօթք	101
«Ի՛նչ Օգուտ Ունի Հաւատքը»	101
Ի՞նչպէս Պիտի Գիտնանք Թէ Սուրբ Հոգիէն Կ՛առաջնորդուինք	102
Աշխատութիւն Բարերար Մը	103
Գործ եւ Առողջութիւն	103
Ալքոլ եւ Առողջութիւն	103
Կարմիր Բիծ	104
Ջուկի Նշանը	104
Այլեալք	104
Ֆրէնտի Ա.Ւետ. Հայ Երիցական Եկեղեցին	104
Հայ Բողոքականք ի Ռուսաստօ	105
Վերլուծումներ	106
Մարզուանու Ա.Ւետ. Եկեղեցւոյ Անգամներուն	106
Խնուս-Բերդ	106
Հանդէս Քաղաքական	107
Դրամական	108

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ· կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր։

Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դահ. արծաթ, օտար երկիրներու համար $1\frac{1}{2}$ տոլար, կամ 6 շիլինգ, կամ $7\frac{3}{4}$ Ֆրանք։ Մեկ թերթի գինն է 30 փարա։ Ամսաթերթին տարեկան գինն է 6 դահ. ամեն տեղւոյ համար։ Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ. Տր· Հ· Ս· ՊԱՐՆԸՄ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ առ. Տր· Հ· Ք· ԿՐԻՆ, Ամերիկան Խան, կ. պոլիս։

Ամերիկայի Միսիոնարաց Ընկերութեան կողմանէ
Հ· Ք· ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
Հ· Ս· ՊԱՐՆԸՄ, ՏՆՕՐԷՆ–ԽՄԲԱԳԻՐ

Ա.ՂՕԹՔ

Բան մը չկրնար իրական աղօթքը բռնել կամ վճռայնել։ Արագ և անվրէպ կը թռչի ան դէպ ի Շնորհաց գահը։ Աստուած ձեզի անհատաարիմ չըլլար, թէեւ դուք ձեզի անհատաարիմ ըլլաք։ Ան չնուաղիր, ոչ ալ կը յոգնի, թէեւ դուք նուաղիք։ Բարձրացուցէք ձեր աղաղակը, և ան պիտի բարձրացնէ իր ձեռքը։ Դիմեցէք դուք ձեր ներքին սենեակը, և ան պիտի ըլլայ ձեզի ոչ ուրիշ բան, բայց եթէ երկինից դուռը։ Ըսէք Աստուծոյ թէ ձեր վիշտը ձեզի ծանր է, և ան առանց դժուարութեան պիտի կրէ զայն։ Երկասպարանութիւնները պիտի պարզուին անոր խոստումներուն առջեւ, և դժուարութիւնները պիտի ցնդին անոր յաչին առջեւ։

Բայց յիշեցէք վիշտ թէ աղօթքը սան֊դոխի նման երկու ծայր ունի։ Եթէ հրեշտակները վերի ծայրն են, մարդկային էակ գտնուելու է վարի ծայրը։ Եթէ արեւուն լոյսը և անձրեւ ղրկուին տարտղն պտուղներն հասունցնելու համար, մարդն հերկելու և ցանելու է երկիրը, ապա թէ ոչ հունձք չըլլար։ Աստուած իր նպատակները գործադրելու համար կ՛ընդունի և կը գործածէ մարդիկ իբրեւ միջոց։ Ատոր օրինակ է միջադէպ մը Հըտսըն Թէյլըրի կեանքէն։ Ինչպէս մեծ միսիոնար՝ նոյնպէս մեծ հաւատքի մարդ էր ան։ Երբ առաջին անգամ Չինաստան գնաց՝ առագաստանաւով գնաց։ Մարդակերներու կղզիի մը ափերուն չատմօտ նաւը վարող հովը դադրեցաւ յանկարծ, և նաւն սկսաւ ծանր ծանր դէպ ի ցամաք քշուիլ։ Վայրենիները անձկալի խնճոյքի պատրաստուեցան։ Նաւապետն եկաւ Մր· Թէյլըրի քով, և աղաչեց որ աղօթքով Աստուծմէ օգնութիւն խնդրէ։

"Կ՛աղօթեմ," ըսաւ Թէյլըր, "պայմանով որ առագաստ պարզէք հովի համար։" Նաւապետը չուզեց ինքզինք ծաղրելի ընել օդին մեռելական հանդարտութեան մէջ։ "Ուրեմն ես ալ չեմ յանձն առներ աղօթել," ըսաւ Թէյլըր, "եթէ դուք առագաստները չպատրաստէք։" Առագաստները պարզուեցան։ Միսիոնարն իր առանձին խոյը դնաց աղօթել։ Մինչ կ՛աղօթէր, դուռը ղարնուեցաւ։ "Ո՞վ է ան։" "Դեռ կ՛աղօթէ՞ք հովի համար," պատասխանեց դուրսէն նաւապետը։ "Այո։" "Ալ կը բաւէ, քանզի բաւականէն չատ աւելի հով ունինք։"

Եւ արդարև, երբ միսիոնարը եարտա ձեացած էր ծովափին հասնելու, ուժգին հով մը ուռեցուցած էր նաւուն առագաստները, այնպէս որ մարդակերները ղրկուեցան ակնկալուած որսէն։ Առագաստներն հով առնելու համար կը չինուին։ Աղօթքին այս մասը, այսինքն առագաստ պարզելու գործը, նաւավարները կարող էին կատարել։ Հով ղրկելու գործն Աստուծոյ կը վերաբերէր։ Այս պատմութեան բոլոր եղրակացութիւնը սա է։ Եթէ հով համար կ՛աղօթէք, նախ առագաստները բացէք։

«Ի՛ՆՉ ՕԳՈՒՏ ՈՒՆԻ ՀԱՒԱՏՔԸ»

"Աստուած գիտէ իմ ցաւս," ըսաւ աղնիւ կին մը իր որդւոյն դագաղին քով, "բայց հիմա կը հասկնամ թէ ի՛նչ օգուտ ունի հաւատքը։"

Շատերու դաս եղաւ այն կերպը որով կրեց իր վիշտը։ Կեղծիք չունէր ան։ Չէր ցուցներ թէ վիշտ և ցաւ իրեն չէին պատահեր։ Միայն կը հաւատար ու կը համբերէր։ Չէր լար մոլեգնաբար, ոչ ալ անզգայ ու անտարբեր էր։ Կնոջ վիշտ և Քրիստոնէի մխիթարութիւն ունէր։

Քանի մը շաբաթ ետքը իր որդւոյն հագուստը բաժնելու ցաւագին գործին ձեռնարկեց։ Այդ առիթով ծանօթ֊ցաւ ուրիշ վշտացեալներու, որոնց կրած կիծը իր կսկիծէն աւելի խոր գտաւ։ Ուրիշներ մխիթարելու ճիգը զինք հեռուները տարաւ, և ահա վշտի աեր ըլլալով ուրիշներու մխիթարիչ եղաւ։

Զգալ թէ ի՛նչ օգուտ ունի հաւատքը, վեհ բան է։ Ճշմարտապէս բարի շատ մարդիկ կան որոնց հաւատքը, երբ նոր և անակնկալ կերպերով փորձուի, չատ կար փորձին։ Թերևս իրենց լաւ ծառայած է երջանկութեան և օգտակարութեան տարիներու մէջ, բայց տագնապին մէջ երբ ամենէն աւելի կը կարօտին անոր՝ անօգուտ և անբաւական կը հանդիսանայ։

Երբ սիրտը պայթելու մօտ է, կա՛մ նոր յոյժ կը ստանայ, կա՛մ տարակոյսի և յուսահատութեան մէջ կ՛ընկղմի։ Այդ է հաւատքին ամենէն տագնապալի վայրկեանը, Աստուծոյ ամուր կռթնելու և անոր յուսոյ հրեշտակը ամուր բռնելու ժամանակը։

ՀԱՅՈՑ ՀԱ ԱՂՈՂՏՎԵ ՎՏՎԵ ՈՎՆՑՂՎ
ՀՂՎՎԱՆՎՄՍՂՃՈՄՈՒՆ ՂՎՎԵՈՅ

[ցահմաթեր]

Մահմադ Ալի Ղուլի Ղ ղեղեցկուհի Ղուլի ղեղեցկուհի ղեղեցկուհի ղեղեցկուհ

4. Մինչ այս բաները կ'ընենք, այսինքն մինչ խնդրոյն վրայ լոյս ստանալու այս միջոցները կը գործածենք, աղօթենք որ Աստուած ինքը ուղիղ որոշման առաջնորդէ մեզ։ Այս մասին, ինչպէս ուրիշ խնդիրներու մասին, յարմար միջոցներու կիրառութեան հետ աղօթք միացնելու ենք։ Չենք կարծեր որ պատասխանն յաճախ երազով կամ լսելի ձայն թուղթ բանով մը տրուի։ Սակայն եթէ անկեղծօրէն քննենք խնդիրը, եւ խոնարհաբար եւ եռանդագին աղօթենք, պիտի չնորհուի առաջնորդութիւնը։ Երբեմն կը տեսնենք մարդիկ որոնք կը կարծեն թէ Հոգիէն առաջնորդուած են, եւ այնպիսի անխոհեմ բաներ կ'ընեն որ վստահ ենք թէ սխալած են։ Բայց անոնց ինքնախաբութիւնը մեզ տարակուսեցնելու չէ Աստուածային առաջնորդութիւն ստանալու հնարաւորութեան վրայ։ Մենք անսխալ պիտի չդառնանք, այլ եթէ սխալներ գործենք պարտականութեան ուղին անկեղծօրէն փնտռելու միջոցին, նոյն իսկ այդ սխալները կրնան բարիի գործակից ըլլալ ամէնիմաստ Տէրոջը ձեռքով։

ԱՆԾԱՆՕԹ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

Ամերիկեան քաղաք մը ունի անծանօթ բարերար մը, որ կ'ըսուի թէ կ'ուզէ անծանօթ մնալ։ Մեծահարուստ մարդ մըն է ան, եւ ամէն բան որ իր կարողութեան ներքեւ կ'ինայ՝ կ'ընէ հանդարտ եւ անչշուկ, օգնելու համար այնպիսիներու որոնք ձմեռուան մէջ կը նեղուին կեանքի անհրաժեշտ պէտքերու համար։ Քաղաքին ոստիկանութեան պաշտօնատունը երթալով բաւ թէ կ'ուզէ որ կարօտեալներու վրայ տեղեկութիւն տրուի իրեն սա որոշ պայմանաւ որ իր անունը երբեք չյայտնուի։

Երբ իմացուեցաւ թէ մարդասէր անձ մը առաջադրած է օգնել քաղաքին աղքատներուն, հանրութեան հետաքրքրութիւնը զբաղուեցաւ թէ ո՛վ էր արդեօք այդ անձը։ Հետաքննին անձինք այնքան աշխատեցան գըտնել զանիկա, որ մարդը վերջապէս նամակ մը գրեց լրագիրներուն, եւ խնդրեց որ դադրին հետախուզութիւնները։ Կ'ըսէր թէ իր անունին յայտնուիլը արգելք պիտի ըլլար ամենէն կարօտ եղողներու բարիք ընելուն։ Նաեւ իր առարկութիւնները կը հիմնէր սա համոզմանը վրայ թէ ոչ ոք պէտք է որ յիշուի կամ պատիւ ընդունի՝ մարդկութեան օգնութիւն ընելուն համար։ Հարստութիւն ունենալով, զանիկա կը նկատէր իրեւ աւանդ որուն պէտք էր մանակից ընել իր կարօտեալ ընկերները։ Կ'ըսէր թէ այս օգնութիւնը բան մըն է զոր իրմէ ակընկալելու իրաւունք ունին իր ընկերները, թէ այսպիսի բանի մը համար պատիւ ակընկալել արդարութեան հակառակ գործել է։ Սա գաղափարն ունի թէ ոչ ոք իրաւունք ունի դովեստ կամ յարգանք ապասել իր պարտքը կատարելուն համար։ Այսպիսի անկեղծ եւ համեստ խօսք մը ամենէն հետաքրքիր մարդոց յարգանքը չահեցաւ, եւ մեծանձն բարերարը ցարդ անծանօթ մնացած է իր բաղձանքին համաձայն։

Այս դէպքը նշանակութեան արժանի է չատ նկատումներով։ Անոնք որ դժուար կը գտնեն կարօտ եղողներու օգուտին համար զատուիլ մասէ մը այն բարիքներէն որոնք Աստուած տուած է իրենց՝ կը յանդիմանուին այս բաբեխիղճ աղնուականէն, որ կը փափաքի իր հարստութենէն բաժին հանել ուրիշներու։ Մարդ չնորհակալութիւն կը զգայ երբ կը տեսնէ թէ մեր օրերուն մէջ մեծ է թիւն այն մարդոց որոնք իրենց ամբողջ ունեցածը իրենց պահելու չափ անձնասէր չեն։ Շատ մը աւելի ստակ կը տրուի աղքատներու եւ կարօտեալներու քան զոր կը կարծուի ընդհանրապէս։ Բայց մարդասիրական գործերու տակաւին տեղ կայ ամէն ուրեք։

Մրչափ է թիւն այնպիսիներու որոնք իրենց ըրած բարիքին համար պատիւ պահանջելէ կը հրաժարին։ Ինչպէս մարդկային է օգնութեան փոխարէն երախտադիտական նայուածք մը սպասել։ Մենք չատեր մուրացկանի մը պզտիկ ստակ մը կու տան, եւ անկէ երախտադիտական ժպիտ մը կը պահանջեն։ Նաեւ կ'ուզենք որ մեր չուրջ գտնուողները դիտնան թէ մենք ինչպէս առատաձեռն ենք։ Ցաճախ կ'արդարացնենք մեր այս բաղձանքը մեր ներսի դին, խորհելով թէ մեր օրինակը կրնայ գրդիռ ըլլալ ուրիշներու, բայց չենք խորհիր թէ բարի գործերը իրենց համար հոդ պիտի տանին։ Մարդասիրական գործը հիացողներուն աչքէն ծածկելու ջանքը մեր չարժառիթներուն անկեղծութեան ապացոյցն է։ Եթէ ճանչնանք թէ մարդասիրութիւնը մեր պարտականութիւնն է, պիտի խոստովանինք թէ անոր համար պատիւ ընդունելու չենք։ Վերոյիշեալ անծանօթ բարերարին մեթոտն որդեգրելով, պիտի գործադրենք երկնաւոր վարդապետին յորդորը, «Ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ աջ ձեռքիդ ինչ գործելը։»

ԳՈՐԾ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Շատ խօսուած է սաստիկ աշխատութեան վտանգին եւ հանդստեան պատշաճ ժամանակամիջոցներու անհրաժեշտ հարկին վրայով։ Այս կէտը որչափ զօրաւոր կերպով չեշտուի՝ կ'արժէ։ բայց պէտք է միտք բերել նոյն ժամանակ թէ ամենալաւ առողջութիւնը սաստիկ աշխատողները միայն վայելած են։ Ըմբիշին բազուկը իր խոշորութիւնը կը ստանայ չնորհիւ անուցիչ արիւնին աւելի մեծ քանակութեան զոր կը քաշէ իր սաստիկ մարզանքին պատճառաւ։ Մտային ըմբիշը ուղեղային գործի իր արտակարգ քանակութիւնը ձեռք կը բերէ տարիներով մտաւորական ճիգ եւ մարզանք ընելէ ետքը։ Հաճախ կը պատահի որ այսպէս մարզանքի ենթարկուած մասեր թերանան։ Անգործ թողուած ոյժերը եւ անդամները աւելի ենթակայ են տկարանալու։ Աշխատութիւնը էական պայման է առողջութեան։ Առողջութիւնն այն ատեն միայն իր կատարելութեան մէջ կը գտնուի, երբ թէ՛ ուղեղը թէ՛ մարմինը կը գործեն։ Եւ կարելի է թէ աւելնէն տակուն առողջութիւնը վայելած են թէ՛ մտաւորական եւ թէ՛ ֆիզիքական աշխատութեան դաշտերուն մէջ եռանդով գործողները։ Սըր Ուոլթըր Սքոթ, որուն գործը կը կենայ իրրեւ յիշատակարան իր ինչպէս բնաձիր տաղանդին, նոյնպէս եւ աշխատասիրութեան, ըսուած է թէ յոյժ անխոնջ գործող էր ամէն տեսակ ֆիզիքական մարզանքներու մէջ, որոնց չատին մէջ գերազանց կը հանդիսանար, եւ որոնց մէջ չատ մարդիկ կրնար յոգնեցընել այնչափ դիւրին կերպով, որչափ կարող էր զերազանցել զանոնք երկար մտաւորական բուռն աշխատութիւն պահանջող գործերու մէջ։ Նոյն բանը կ'ըսուի կէօթէի համար ալ։ Այս մարդիկը լիովին կատարեցին «Գործէ մինչ կը գործես, խաղա մինչ կը խաղաս,» առածին խրատը։

Անոնք որոնց կեանքի վայելքը մեծագոյն եւ գործելու կարողութիւնը ընդարձակագոյն է եւ երկարագոյն տեւողութիւն կ'ունենայ, այնպիսիներն են որոնք իրենց գործն ընելէն եւ խաղին կը պարապին բոլորով սրտիւ։ Այսպիսիներու մեծագոյն չափով կը տրուի առողջութիւն։ Մեծագոյն առողջութիւնը ակնկալուելու չէ դատարկապորտութեան մէջ, որ ոչ հանդիսաւ է եւ ոչ գործ։ Լաւագոյն առողջութիւնը արդիւնք է մանաւանդ ուղեղի եւ մկաններու փոփոխակի կատարուած մարզանքներուն եւ աշխատութեան։ Այս միջոցով երկուքն ալ կը կարմրին այն հեղանիւթով որ առողջութիւն եւ կեանք կը մատակարարէ բոլոր հիւսուածքներուն, այսինքն արիւնով։

ԱԼՔՕԼ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ օրերուս մէջ քիչ խնդիրներ կարող են աւելի դառն վիճաբանութիւն յարուցանել քան ալքոլին մարդկային կազմութեան վրայ ըրած ներգործութեան խնդիրը։ Ոմանք կը պնդեն թէ ալքոլին հանապազօրեայ եւ չափաւոր գործածութիւնը առողջութեան եթէ ոչ էական, դէթ բարերար է։ մինչ ուրիշներ կ'ըսեն թէ չափաւոր բառը չկրնար գործածուիլ գինիի կիրառութեանը, թէպէտ ըլլայ յոյժ սակաւ քանակութիւններով։ Գիտութիւնը անկողմնակալ է եւ լոկ իրողութիւնները կը փնտռէ, եւ առանց նայելու անոնց կարելի կիրառութեան, վերոյիշեալ տեսութիւններէն եւ ոչ մին կ'ընդունի իր ամբողջութիւնով, այլ մանաւանդ կը հակի ի սպառ հրաժարման կողմը։ Զնկատեր ալքոլը իրրեւ կերակուր, այն նշանակութիւնով որ կանոնաւորապէս ընդունուի բնասպիտակի, ճարպի եւ օսլայի տեղ որ սովորականն ուտեստներու մէջ կը պարունակուին։ Բայց կ'ըսէ թէ կրնայ անոնց ըրած գործն ընել երբ ուրիշ կերակուր չդտնուիր, սակայն կարճ միջոցի մը համար միայն, եւ այդ կիրառութիւնը կրնայ անհրաժեշտ ըլլալ կեանք ազատելու համար։ Աւիկա ուրիշ բան չէ, բայց եթէ ալքոլը դեղօրէից կարգը դասել որ կրնան պիտանի ըլլալ հիւանդութեան ժամանակ, բայց շատ սակաւ են առողջութեան ժամանակ։ եւ այդ է իսկապէս անոր գործածութեան տեղը։

Հասարակ կարծիք մը կայ թէ օղին կամ ցքին կը տաքցնէ, բայց հակառակն է իրողութիւնը։ Ալքոլը մորթին մակերեսին երակները կ'ընդարձակէ, եւ ուստի մորթը տաքութիւն կը զգայ, բայց միեւնոյն ժամանակ մակերեսէն արձակուած տաքութեան ճառագայթումը կ'աւելցնէ, եւ ուստի մարմնին ջերմութեան աստիճանը կը ցածցնէ։ Ալքոլին գործն է նաեւ տկարացնել կենսական գործողութիւնները աւելորդ արտադրութիւններուն կամաց կամաց օքսիտացումին պատճառ ըլլալով։ Այս երկու պատճառներով, յաճախ օգտակար դարման է անիկա տենդերու առեն. մանաւանդ որ ժամանակ մը կրնայ մղել սիրտը արագ գործելու եւ այսպէս կարողացնել կազմութիւնը որ դիմանայ տագնապալի վայրկեաններու մէջ։ Մինչեւ իսկ կրնայ օգտակար ըլլալ ցրտառութիւնն արդելելու երբ մարմինը մսած է, պայմանաւ որ պաղ առնելու ենթակայութիւնն անցնի արեան չրջաբերութեան հաւասարակշռութեան միջոցով։ Բայց այս եւ ուրիշ պարագաներու մէջ անիկա կը գործածուի պատահականութեան մը դիմագրաւելու համար, որ ունակաբար գործածութենէն չատ տարբեր բան է։

Մարմնին հիւսուածքներուն օքսիտացումն արդելելու իրողութիւնն իսկ կենսական ոյժերուն տկարութիւն կու տայ, եւ կը տկարացընէ նաեւ մարդուս կազմութեան՝ ախտերու միքրոպներուն յարձակման ընդդիմանալու ոյժը։ Եւ հոս գործնականը կը պաշտ-

պանէ վարկածը · Վան զի հասարակօրէն դիտուած իրողութիւն մըն է որ, ախտի ենթակայութեան հաւասար պայմաններու ներքեւ, խմելու ունակացողը խմաւոքէ ի սպառ հրաժարողէն աւելի չուտ կ'ընկճի ախտին ։

ԿԱՐՄԻՐ ՔԻԹ

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ կարմիր քթի յաճախագոյն պատճառն է ալքոլաւոր ըմպելիներու չափազանց կիրառութիւնը, եւ անոր որուած ամենէն հասարակ եւ անգութ անուններէն մին է «ռոմի ծաղիկ»։ Այս սխալ ըմբռնման պատճառաւ մեծ անիրաւութիւն կ'ըլլայ չատ մը արժանաւոր մարդոց եւ կանանց, որոնք կը նեղուին ոչ միայն անձնական տգեղութենէ, այլ՝ նաեւ իրենց համբաւին արատաւորումէն ։ Ախտն է արեան համախառնում մորթին մէջ ։ Դիւրաւորապէս կը յարձակի քթին եւ երեսին երեսին ու անոր մերձակայ մասերուն վրայ, ինչպէս, ճակատին եւ այտերուն։ Կարմրութիւնը կ'աւելնայ կամաց կամաց եւ տուայտները կու գայ եւ կ'երթայ անկանոն կերպով։ Այս վիճակին մէջ ցուրտ առնելէ, կուշտ հաց ուտելէ եւ կամ սովորականէ քիչ մը աւելի խմելէետեւ կ'երեւնայ ։ Ժամանակ մը ետքը կարմրութիւնը եւ արեան համախառնումը կը մնայ վերոյիշեալ պատճառներով սաստկացած, բայց չանհրեւութեամբ միջանկեալ ժամանակներուն մէջ։ Շուտ քթին կամ ուրիշ մասերու երակները կ'ազդուին եւ կ'երեւնան նուրբ ալէձեւ գիծեր որոնք մորթին մէջէն կ'անցնին, եւ աւելի յետոյ մորթը կը կարծրանայ ։ Իւղոտ եւ մանր փոսիկներ, որոնք իւղային գեղձերու բերաններն են, սփռուած կը տեսնուին մորթին մակերեսին վրայ ։ Մակերեսը խորտուբորտ երեւոյթ մը կը ստանայ, եւ քիթը կը խոշորնայ եւ կը ծռեւնայ, եւ զանազան մեծութիւնով փոքրիկ պալարներ կ'երեւնան անոր վրայ աւելի կամ նուազ խիտ ։ Այս բոլոր փոփոխութիւնները միաձաղին չեն երեւնար սակայն բոլոր ախտացեալներուն վրայ, եւ ախտին ընթացքը կրնայ կասիլ անոնց ոեւէ մէկուն վրայ ։ Երբեմն այրուցք մը կը զգացուի, մանաւանդ սաստիկ համախառնումի ատեն, բայց ընդհանրապէս արտակարգ բան չզգացուիր ։ Ախտը կը սկսի սովորաբար մարդուս 30–35 տարեկան ըլլալէն ետքը, բայց երբեմն աւելի կանուխ կը սկսի, եւ աւելի յաճախ կանանց կը պատահի քան թէ այրերու ։ Հասարակ պատճառներն են անկարգութիւն սնունդի, աղիքներու կամ լեարդի գործողութիւններուն մէջ, արդիւնք անսնունդ եւ կամ չատ համեմատաւոր կերակուրներու, ալքոլաւոր ըմպելիներու չափազանց կիրառութեան, մարմնամարզի անհոգութեան, եւն։ Ցուրտ հովերու կամ արեւի ճառագայթներուն մէջ գտնուելու ունակութիւնն ալ կրնայ պատճառ ըլլալ ախտին ։

Դարմանն է պատճառները վերցնել, եթէ կարելի է ։ Մեծ ուշադրութիւն պէտք է դնել ապրելակերպին ։ Կերակուրը կանոնաւորելու է, պէտք է ի սպառ հրաժարիլ չատ համեմատաւոր եւ դժուարամարս ուտեստներէ ։ Որովայնի գնդութիւնը, որ այնքան յաճախ կը պատահի, պէտք է վերնայ, եւ պէտք է որ մարմինին բոլոր գործողութիւնները քննուին եւ ուղղուին, եթէ պատշաճօրէն չեն կատարուիր ։ Բացօթեայ մարմնամարզ հարկաւոր է, բայց երեսը պարտի պաշտպանուիլ պաղ հովերէ եւ արեւէն ։ Եթէ ախտը մեղմ է, զինկի թթուով օծում, կրի ջուրով եւ կամ պիտանութով լուացում չատ անգամ մեծ օգուտ կ'ընեն ։ Ախտին սաստիկ եղած ատենը աւելի զօրաւոր դարմաններու, մինչեւ իսկ էլեկտրականութեան եւ կամ վիրաբոյժի դանակին կրնայ դիմումը ըլլալ ։

ՁՈՒԿԻ ՆՇԱՆԸ

Նախնի Քրիստոնեաներու յիշատակարաններու վրայի նշանակները, որոնցմէ չատեր դանուեցան այս վերջին դարուն մէջ, հետաքրքրաշարժ եւ չահեկան են ։ Սմինէն չատ պատահածներէն մէկն է ձուկի նշանակը ։ Կը դործածուի ձուկին պատկերը, նաեւ ձուկ նշանակող Յունարէն բառը ։ Ռէմսէյ Փոքր Ասիոյ մէջ իր կատարած պեղումներուն միջոցին քանի մը չատ կարեւոր արձանագրութիւններ գտած է որոնց մէջ յաճախ կը տեսնուին ձուկի նշաններ ։ Բայց ինչո՞ւ նախնի Քրիստոնեաները կը դործածէին այս նշանը ։ Պատճառը պիտի տեսնուի երբ միտք բերենք թէ ձուկ նշանակող Յունարէն բառին գիրերը մեր Փրկչին անունին սկզբնատառերը կը կազմեն ։ Բաւն է ἸΧΘΥΣ ։ Բնագիր Յունարէն բառին ամէն մէկ գրով սա առացուածին բառերը կը սկսին «Յիսուս Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ Փրկիչն» Այսպէս ուրեմն ἸΧΘΥΣ բառը դրուեցաւ Քրիստոնեայի տեղ, եւ գործածուեցաւ իբրեւ նշան Քրիստոնէութեան ։ Ոչ միայն կը քանդակուէր տապաններու եւ դամբարաններու վրայ, այլ եւ կը դրուէր զանազան գործիքներու վրայ ։ Մասերկրեայ դամբարաններու մէջ, մասնաւորապէս ի Սիցիլիա, գտնուած չատ մը կանթեղներու վրայ ձուկ դրոշմուած է ։ Այս դրոշմներն ունեցող կանթեղներէն չատը Հռոմայ մէջ ալ կը գըտնուին ։ «Ձուկ» բառը գործածուեցաւ նաեւ երբ Քրիստոնեայ հասկցնել կ'ուզուէր ; եւ մարդ մը ձուկ կոչել համազօր էր զանիկա Քրիստոնեայ կոչելու ։ Վաղեմի Քրիստոնէական նկարներէ մէկուն մէջ, որ մկրտութիւն կը ներկայացնէ, մարդ մը կը տեսնուի որ ջուրէն ձուկ մը դուրս կը քաշէ ։ Ռամսէյ կ'ըսէ թէ երկրորդ դարուն Փոքր Ասիոյ մէջ Քրիստոնեաները սովոր էին այս նշանական լեզուն գործածել ։ Այն ժամանակները գրեթէ ապահով չէր անոնց յայտնապէս խօսիլ իրենց ի Քրիստոս հաւատքին վրայ ։ Անոնք սովոր էին ձկան նշան կրող մատնիներ դնել իրարու կնիք։ Օր մը երկու մարդիկ իրարու պատահեցան, որոնց ոչ մին գիտէր միւսին ինչ հաւատք ունենալը ։ Անոնցմէ մէկը առանց բառ մը խօսելու, իր գաւազանով ձկան պատկեր մը գծեց աւազին վրայ ։ Միւսը իսկոյն խոստովանեցաւ իր Քրիստոնէական հաւատքը, վասն զի ձկան նշանը յայտարարած էր թէ ը Քրիստոս կը դաւանէր անոր ընկերը ։

ԱՃԼԵՒԱՃԼԻՔ

Պելճիոյ մէջ հաստատութիւն մը բացուեցաւ գնուախտի բուժման համար իբրեւ ուտեստ մի միայն հում միս գործածելով։ Քանի մը ամիսներ փորձելէ ետքը մէկ կողմ դրուեցաւ ձեռնարկը, տեսնուելով թէ ապարդիւն եղան փորձերը ։

— Ապրուածքի դուքսը իր նոր Արջային երկրախուզական արշաւանքին համար հետը փոքր օդապարիկ մը տարաւ, չինուածքով նման Իտալական բանակին մէջ գործածուածներուն, նպատակ ունենալով աւելի հեռու դէպ հիւսիս երթալ երբ նաւը փակուի սառնամանիքին մէջ ։ Բայց անպիտան եղաւ այն ։ Հիմա դուքսը չատ զբաղած է նոր օդապարիկ մը չինելով, որ մասնաւոր յարմարութիւն ունենայ այսպիսի նպատակի մը ։ Զանիկա կ'ուզէ հետ տանիլ իր յաջորդ արշաւանքին ատենը ։

— Ինքնաշարժ մեքենային վերջին զարգացումն է կազմած մը, որուն մէջ նամակներ եւ հեռագրալուսերը կրնան դրուիլ որպէս զի սպասեն հոն իրենց տէրերուն որոնց ուղղուած են ։ Անոնք մեքենային մէջ կը դրուին այնպիսի կերպով որ անունն ու հասցէն պարզ տեսնուին փոքր պատուհանի մը մէջէն ։ Եթէ մէկը ուզէ առնել իր նամակը կամ հեռագիրը, հոն ծակի մը մէջ կը դնէ 20 փարանոց մը ։ Եթէ պատասխան պէտք է, ուրիշ 20 փարանոց մը խոթելով գործիքին մէջ, կը ստացուի նամակի պահարան մը եւ թերթ մը թուղթ, եւ պատասխանը կրնայ դրուիլ մեքենային կից փոքրիկ դրասեղանին վրայ ։ Կ'ըսուի թէ Անգղիոյ Թղթատարական պաշտօնէութիւնները հաւանած են նամակներ եւ հեռագիրներ դնել այս ինքնաշարժ «Թղթատարական ընդունարան»ներուն մէջ, եթէ մասնաւոր մեքենային յանձնել խնդրուի հասցէին միջոցով ։

— Կ'ըսուի թէ Քրուփները կը բանակցին Սպանիացի դրամատէրներու հետ, ընկերութիւն մը կազմելու նպատակաւ Սպանիոյ մէջ զրահաւորներ եւ թնդանօթներ պատրաստելու համար ։

— Փարիզի մէջ նոր էլեկտրական երկաթուղին մեծ յաջողութիւն մը եղած է, հակառակ ձախողուածներուն որ ժամանակ ժամանակ պատահած են հոն ։ Բացուելէն հետէ 1900 Յուլիս 19է մինչեւ Հոկտեմբեր 31՝ 13,000,000 ուղեւորներ փոխադրուած են ։ Երբիմն ուղեւորներու օրական թիւը 170,000ի հասած է ։ Ի սկզբան նպատակ կար օրը 270 կառախումբ միայն բանեցնել · բայց այս թիւը չատ աւելցած է հիմա, եւ ուրիշ կառախումբեր ալ պէտք է աւելցնել ։

— Ռուս իշխանութիւնները նշանաւոր կորով կը ցուցնեն փոփոխի անթել հեռագրութեան դրութիւնը գործածելու մասին ։ Սեւ ծովու բոլոր փարոսները պիտի ունենան այս կազմածը, եւ քանի մը կայաններ պիտի կառուցուին ծովեզերը, այնպէս որ հաղորդակցութիւն հաստատուի ծովեզերին, փարոսներուն եւ մարտանաւերուն մէջտեղ մինչեւ էլեկտրական ալիքներուն հասած տեղերը ։ Ծիչեալ կազմածէն կատարեալ 200 հատ ղրկուած են Վլատիվոսթոք եւ Փորթ Արթհրը, եւ Ռուսական մարտանաւեր Խաղաղականին մէջ այս նպատակին պիտի յարմարցուին կարելի եղածին չափ չուտով։ Նաեւ յիշեալ երկու նաւահանգիստները պիտի կապակցուին մինչանկեալ կայարաններ հաստատելով Բորէայի ծովուն երկայնքովը ։ Անթել հեռագրութեան փորձերը մինչեւ 40 մղոն հեռաւորութեան վրայ կատարելապէս յաջողած են ։

ՖՐԷԶՆՈՅԻ ԱԻԵՏ· ՀԱՑ ԵՐԻՑԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Սմիռնա երրորդ կիրակին մին էր այն նշանաւոր օրերէն, որուն նմանը խիստ քիչ անդամ պիտի ունենայ Ֆրէզնոյի Հայ գաղթականութիւնը ։ Կէսօրէն ետքը քաղաքիս ամէն կողմերէն Հայերու հոսանք մը դէպ ի ձեմ վողոյի Սէնթաքլէր անկիւնը կը դիմէին, ուր Աւետ. Հայ Երիցական եկեղեցւոյ հիմնադրութեան կամ անկիւնաքարի դնութեան հանդէսը պիտի կատարուէր ։

Թէեւ օդն անյարմար էր, սակայն զարմանալի էր տեսնել որ ուրախութեան վառ զգացումներով լեցուած 300–400 անձերէ բաղկացեալ երկտեղ բազմութիւն մը ժամը 3½ին

պաշտաման կը սպասէին կազմ եւ պատրաստ։ Հանդէսը չքիզ ընելու համար կանխաւ պատրաստութիւն տեսնուած չէր, սակայն տարակոյս չունիմ որ սուրբ օրուան այդ սուրբ պաշտամունքը իւր պարզութեամբն հանդերձ վսեմ տպաւորութիւն մը թողուց ներկայից մտքերուն վրայ։ Նորակառոյց եկեղեցւոյ երէց Վեր. Յարութիւն Ֆիլեանի առաջնորդութեամբ սկսաւ պաշտօնը։ Երգիչ խումբը քառաձայն երգեց «Նկեղեցիդ ընդհանրական» երգը, եւ Վեր. Յ. Ֆիլեան աղօթեկէ հատ կարդաց Ս. Կոր. Ժ. գլուխը, եւ 31րդ համարը ընտրեան ունենալով խօսեցաւ ապէս. «Այս հանդիսաւոր օրուան հանդիսաւոր ժամուն, հեթանոսաց առաքելոյն հետ չեչտել կ'ուզեմ թէ ինչպէս ամէն աստուածապաշտ նոյնպէս եւ մեր միակ ու նուիրական նպատակն ըլլալու է կերպարանումը, ուրախութեան կամ տրտմութեան առնն եւ մեր ամէն կերպ գործոց ու ձեռնարկներուն մէջ վինտռել մեր եւ ողջոյն տիեզերաց Աստուծոյն փառքը։ Փառասիրութիւն կամ փառամոլութիւն, մարդոց յոռետոյն մեղքերէն ըլլալով, երբեմն նախաշաւիղ կ'ըլլայ մեծամեծ չարեաց։ Ամէն տեսակ պատիւ ու փառք միայն այն գերագոյն էակին — Աստուծոյ— կը վայելէ։ Մարդոց փառք վնտռելը զԱստուած իւր իրաւունքէն կողոպտել է։ Սնոր համար կրնամ վստահացընել զձեզ թէ փառասէրներ, ինչ որ ալ ընեն, իրենց նպատակին պիտի չհասնին եւ փառասիրութեամբ սկսուած ամէն գործ կամ ձեռնարկ անկարելի է որ լման կատարելութեան հասնի։ Ջրհեղեղէն ետք, երբ մարդիկ երկրի վրայ չսացան եւ երբ դէպ ի հարաւ չուելով Սինաար դաշտն հասան, հոն կանգ առնելով խորհուրդ ըրին եւ իրարու ըսին, 'Նկէք մէկ մեծ աշտարակ մը չինենք որ... երկրի վրայ մեծ անուն ու փառք վստակինք։' Այն ժամանակ՝ բոլոր մարդոց խօսուածքը կամ լեզուն մէկ էր, ուստի միաբանութեամբ գործի սկսան։ Միթքերնուն մէջ ծրագրուած այդ մեծ աշտարակին հիմերը դրին, պատերը չինեցին եւ կամաց կամաց բարձրացուցին։ Այն ատենը մարդոց սըրտին խորունկ գաղտնիքները քննող Աստուած երկնից բարձրութենէն վար նայեցաւ Նոյի սերունդին վրայ։ Նկատեց անոնց փառասիրական ձեռնարկը, եւ զանոնք այդ աշտարակային բարձունքէն դահավիժեցնելու համար խառնակեց անոնց լեզուները, այնպէս որ մէկը միւսին ըսածը չէր կըրնար հասկնար։ Խառնաչփոթութիւն եւ հակառակութիւն սկսան, ամէն ինչ խանգարեցաւ, գործը կանգ առաւ, նպատակնին չիրագործուեցաւ եւ այն հռչակաւոր աշտարակը, առանց երբէք երեւակայուած բարձրութեան հասնելու, աւերակի չեղջ մը դարձաւ։ Լեզուներու բաժանմամբ, մարդիկ եւս պառակտեցան եւ տարբեր տարբեր ազգութիւններ կազմեցին։ Սակայն փառասիրական այդ կործանիչ ոգին չձգեցին, այլ անուցին ու տակաւին կը տնուցանեն։ Երեւակայեցէք անգամ մը, հին դարերէն սկսեալ մինչեւ այս օրս ինչ անհուն նախճիրներ գործեց փառասիրութիւնը ու դեռ եւս կը գործէ։ Ինչ են այս պատերազմները, այս արիւնհեղութիւնները եւ այս բազմաթիւ մարդազոհերը, ոչ այլ ինչ, միայն արդիւնք փառասիրութեան։ Աշխոյժներ չեն պակսիր ցուցնելու թէ ամէն գործ կամ ձեռնարկ, որուն մէջ Աստուծոյ փառքը վնտռելէն տարբեր չարժառիթներ կան, կէս ճամբան մնացած, աւերած ու քայքայած է։ Գիտեմ անձնասիրութիւններ, Աստուծոյ Բանին քարոզիչներ որք, աստուածպաշտութեան քօղին ներքեւը փառասիրութիւնին յագեցնել փորձեցին, նոյն իսկ այսօրինակ նուիրական հաստատութիւններ կառուցանելով, սակայն չյաջողեցան եւ իրենց չինածները վճացան։ Արդ, եթէ մենք ալ որ այս մեծ գործին ձեռնարկած ենք, մեր մէջը կը կրենք այդ գարշ ոգին, եթէ կը չինենք այս եկեղեցին չէ թէ Աստուծոյ՝ այլ մեր փառքին համար, թող ըլլայ որ լմնցնենք, հարիւրաւոր անդամներով երեւութապէս զօրաւոր եկեղեցի մ'ալ կազմենք, տակաւին պիտի չյաջողինք, մեր ուժերը պիտի պառակտին եւ մեր չինել սկսած այս նուիրական չէնքը Բաբելոնեան հռչակաւոր աշտարակին պիտի բաղդակցի վերջապէս։ Ուստի, սիրելի եղբայրներ ու քոյրեր, առանց ուրիշ չարժառիթ ունենալու, չինենք այս եկեղեցին եւ ապրինք ու գործենք անոր մէջը՝ միայն Աստուծոյ փառքին համար։»

Պատկառելի երէցը իւր խօսքն աւարտելէ ետք, երգիչ խումբը կրկին երգեց, «Ո՜հ թէ կարող ես ըլլայի Փրկչին փառացն անչափելի» եւն. երգն եւ ապա խօսեցան կարգաւ Պատ. Ս. Վարդանեան, Պատ. Յովհաննէս Կիրակոսեան եւ Պ. Գասպար Տէր Գասպարեան(*)։

Պաշտամունքը վերջանալէն առաջ, եկեղեցւոյ չինութեան նիւթապէս օգնողներուն անուններուը, արուած նուէրներով հանդերձ, կարդացուեցան։ Այդ առթիւ կրկին հանգանակութեամբ մը 300–400 ոսկւոր եւս հաւաքուեցաւ, որով եկեղեցւոյ չինութեան համար պատրաստուած գումարը 4,550 տոլարի բարձրացաւ։ Նուիրատուներուն նուէրներուն հետ անկիւնաքարի մէջը փակուելով, Վեր. Յ. Ֆիլեանի առաքելական օրհնութեամբը ժողովը արձակուեցաւ եւ խիստ հաճելի տպաւորութեանց ներքեւ իւրաքանչիւր ոք իւր տեղն վերադարձաւ։

Ֆրէզնօ (Ամերիկա) ՄԱՄՐԷ Վ. ԵՐԱՄԵԱՆ
Փետր. 11, 1901

ՀԱՑ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՔ Ի ՌՈՏՈՍԴՕ

Ռոտոսդոյի Բողոքական ժողովրդեան եւ եկեղեցւոյ 1852ի կազմակերպութենէն մինչեւ ցարդ ունեցած դժնդակ վիճակներուն վրայ պարբերաբար Ա-եռաքէլի մէջ տեղեկութիւններ տրուած են։ Այս անգամ կ'ուզեմ միայն վերջացող դարուն վերջացող տարիին տեղեկագիրը տալ։

Եկեղեցական վիճակ։ Ընթերցողաց ծանօթ է որ Ռոտոսդոյի ժողովուրդը երեք տարիէ իվեր հովիւ չունի, եւ բոլոր աս միջոցին Պատ. միսիոնարաց օժանդակութեամբ քարոզչական այցելութիւններ եղան մեզ չորս անգամ։ Նախ այցելեց Վեր. Տօքթ. Փարմէլի, յետոյ Վեր. Ա. Կ. Պետիկեան, ապա Վեր. Տօքթ. Հ. Ս. Պարնըմ, եւ ամենէն վերջը Արժ. Կ. Քերովբեան էֆ., որոց առաջին երեքը միայն մէյմէկ կիրակի, իսկ վերջինը վեց կիրակիներ քաղաքս մնալով քարոզեցին, եւ ամէն ատեն բազմաթիւ լսուսաւորչականներ ներկայ եղան եւ միշտ լեցուն էին մեր երկու ժողովարանները։ Պոլսոյ Գործակցական Ընդհանուր ժողովը մեծ անձկութիւն կը զգայ քաղաքիս համար չարունակական քարոզիչ մը ընտրելուս։ Սակայն մինչեւ ցարդ չգտնուեցաւ յարմար անձ մը։ Կը յուսայ սակայն թէ առաջիկայ ամառ քարոզչաց տեղափոխութիւններուն ատեն յարմար անձ մը պիտի գտնուի որ գործէ թէ հոս եւ թէ Տարտանէլ։ Բազումք մեր ժողովրդէն չատ տարիներէ ի վեր քաղքիս մեկնած ուրիշ տեղեր հաստատուած են, այնպէս որ կիրակի օրեր մեր հոգեւոր պաշտաման հազիւ 50 հոգիներ ներկայ կ'ըլլան մեր երկու ժողովարանները, ուր կը քարոզէ Մ. Է. Գուզուքէպապեան էֆ. բոլորովին ձրիարար։ Ինձ կը թուի թէ մեր արձանագրութեան մէջ գտնուած՝ բայց ուրիշ տեղեր հաստատուած եկեղեցւոյ անդամները պէտք է իրենց գտնուած տեղերը արձանագրուին նոր մարդահամարի առնն, եւ մեր տումարներէն պէտք է ջնջուին իրենց անունները։ Սպիկա կրնայ ըլլալ, թերեւս, նորընտիր քարոզիչի մը ներկայութեամբ։ Բազաքիս մէջ գտնուող եղբայրներ ու քոյրեր անցեալ տարուընէ իվեր քարոզիչի ծախուց համար չարաթական դրուածքներ ունեցան։ Այս յաջողապէս կը չարունակուի, սակայն բաւական չէր կրնար ըլլալ ամբողջ ծախքին, ուստի մօտ եւ հեռու տեղեր բնակող եւ դեռ մեր արձանագրութեան մէջ գտնուող բոլոր Ռոտոսդոցիներէն օգնութիւն խնդրուեցաւ չրջաբերական նամակով, եւ ցարդ երեք տեղերէ պատասխան ստացանք։ Առաջինն տարեկան երեք ոսկի խոստացաւ եւ երկրորդը մէկ ոսկի, որոց համար չնորհակալ ենք. երրորդը յայտնեց թէ չուզեր մասնակցիլ ոեւէ ծախուց, որոյ համար կը ցաւինք, եւ կը յուսանք թէ մնացեալ բարեկամներ նպաստաւոր պատասխաններ պիտի խրկեն, որուն ակնկառոյց կը սպասենք։

Կրթական վիճակ։ Տեղւոյս Բողոքականաց Հայկեան վարժարանը դրամական չգոյութեան պատճառաւ գոցուած էր։ Սակայն յետոյ նախ մանչերու վարժարանը, յետոյ աղջիկներու վարժարանը վարժապետի մը ու վարժուհիի մը անկախ անօրինութեան տակ բացուեցան, որուն համար Պատ. Միսիոնարք ամսական մէկ ոսկի կ'օգնեն, մնացեալը աշակերտաց ամսաթոշակէն կը գոյանայ։ Անցեալ տարի մանչերու դպրոցը 32 եւ աղջկանց դպրոցը 22 աշակերտ ունէր։ Կ'ուսուցանեն պարզ ընթերցանութիւն, Սբ. Գիրք, կրօնագիտութիւն, Ընդհ. Պատմութիւն, Իրազիտութիւն, Աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն եւ Հայերէն, Թուրքերէն ու Անգլիարէն, աղջկանց համար նաեւ ձեռագործ։ Վարժարանի կրթական ծրագիրն այնպէս պատրաստուած է որ չրջանաւարտ եղող մը կարենայ Պարտիզակի եւ Ատաբազարի բարձր վարժարանները կանոնաւոր ընթացքի մտնել։

Ժողովրդական վիճակ։ Երկար տեսներէ իվեր մեր ժողովրդեան Ազգապետութեան պաշտօնը կը վարէ Մեծ. Է. Գէորգ էֆ. Գուզուքէպապեան։ Բայց իր ծերութեան ու հիւանդութեան պատճառաւ կ'ուզէր հրաժարիլ։ Ժողովուրդը սակայն իր երախտագիտութիւնն ու համակրութիւնը յայտնելու համար չընդունեց։ Բայց նկատելով անոր պարագաները, Ազգապետական Փոխանորդ ընտրեց զՊ. Է. Գուզուքէպապեան, որուն նախագահութեամբ քանի մը ամիս առաջ, փափաքելով որ մեր ժողովները պետական օրինաց համաձայն ընտրուին, եօթն անձերէ բաղկացեալ Ազգային Վարչական ժողով մը ընտրեց։ Անդամներն են տեարք Կապրիէլ Ճինկէօզեան, Յակոբ Ուզունեան, Մալխաս Մալխասեան, Կարապետ Մալխասեան, Ստեփան Եաղճեան, Յովհաննէս Զաւզուչեան եւ Տիգրան Կէվրէկեան։ Սոյն ընտրութիւնը Պոլսոյ կեդրոնական Ազգապետարանի տեղեկագրուելով վաւերացուեցաւ։ Վարչական ժողովը ապա ընտրեց 4 անձերէ

(*) Ասոնց ուղերձներուն ամփոփումը չենք կրնար հրատարակել տեղւոյ անձկութեան պատճառով։
[Խմբ. Ա-եռ.]

բաղկացեալ Թաղական ժողովն ու ժողովուրդին Մուխթարը, որք միանգամայն ժողովրդեան ինքնին ձեռքէն պաշտօնը կը վարեն։ Մեր երկու ժողովարաններն ալ նորոգութեան զգալի պէտք ունին, եւ այս անհրաժեշտ կարօտութիւն լեցնելու համար վարչական ժողովը կարի մտահոգութեան մէջ է։ Ուրախ պիտի ըլլանք, եթէ Ռոտոսդոյի բարեկամներ որ օտար քաղաքներ կը բնակին, բարեհաճին մեր այս կարօտութեան օգնել, քանզի կարելի չէ աւելի ուշացնել այդ նորոգութիւն առանց մեծ վնասներ ունենալու։ Եւ եթէ մեր այս կարօտութեանց օգնութիւններ հասնին մեր ժողովրդեան վերաբերող օտարաբնակ սիրելիներէ, մեծապէս չնորհակալ պիտի ըլլանք։

Ա.-ԷՓՓԷԼԻ ընթերցողներէն ընդհանրապէս եւ օտարաբնակ բոլոր Ռոտոսդոցիներէն մասնաւորապէս կը խնդրենք որ յիշեն մեր ժողովուրդ իրենց աղօթքներուն մէջ։

Ռոտոսդօ ՄԻՀՐԱՆ
5 Մարտ 1901

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

Տէպօ Ո-ասոցիէը
(Ցովհաննէս Պոճիքեան, Խոքիերդ)

4.

դ. Անալօ ըլլալ է։ Մանկական յիշատակներ պրպտողներու մտքին մէջ ցցուած դեր մը կը խաղայ ուսուցիչներու ու անաչառութեան խնդիրը։ Քանի որ դպրոցը արդարութեան ուսումնարան մ'է, ուսուցչին ծունկերուն քով աչկերտը սորվելու է ուղղամտութեան դասը. մեծ հակազդեցութիւն կը գործէ տղուն մտքին մէջ երբ հակառակ ընթացք կը գտնէ ուսուցչին քով։ Հոն արդարութեան սկզբունքը կը խախտի մտքին մէջ եւ կուսակցութեան կործանիչ սկզբունքներ արմատ կը կապեն իւր համոզումին մէջ։ Հոն հաւատքը կը խախտի վարժապետին վրայ, դասաւանդութիւնները սառ հանգամանք մը կ'առնեն։ Դպրոցի սէրը կը մարի ու դիտութեան դէմ ատելութիւն կը ծնուցուի։ Հաւրըտութեան, գեղեցկութեան, ազգակցութեան, դրացնութեան չարժառիթներով առաւել՝ նենգութիւն, զեղծում է՝ գործուած ուսուցչական սեղանին չուրջ։ Անաչառ ուսուցիչը որչափ ալ խիստ, դաժան, բծախնդիր ըլլայ՝ կը սիրուի, բայց աչառուն որչափ ալ մեղմ, ժպտուն, անուշ լեզու ըլլայ՝ կ'ատուի։ Օրէնքին առջեւ ամէն աչակերտ հաւասար նկատուելու է։ Օրէնքի ներկայացուցիչ ուսուցիչը ժամէրի բացարձակութիւնը ունենալու է, արդարութիւնը իր կիրքը ըլլալու է, օրէնքի գործադրութիւնը իր ըղձակէտը։ Առանց ասոր՝ դպրոցին ոչ ուսումնական եւ ոչ վարչութեան մակարդակը չբարձրանար։ Իրաւ ատ կարդի ուսուցիչ մը չատ մը բաղխումներ կ'ունենայ ըմբոստ աչակերտներու նահապետներու, ինքնակոչ ու վայրահաչ քննադատներու կողմէն, բայց ականջ կախելու չէ։ Օրէնքի վրայ հիմնուած զօրաւոր անհատականութիւն մը անվիրաւորելի է։ Ուսուցիչը անաչառ ըլլալու է իր անձին հանդէպ ալ։ Երբ կը տեսնէ թէ ինքն է յանցաւորը, անիրաւը, կամ սխալ հասկացողութեան մը զոհ եղած է, յաւակնութիւններ ունեցած է իր համառութեան ու կարողութեան մասին ու ասոր իբր արդիւնք բողոքներ, անհնազանդական չարժումներու տարաձայնութիւններ կ'իյնան ականջը, անմիջապէս գողտուկ ու քաղաքավարի եղանակաւ մը իր յանցանքը ճանչնալու է, հրդինակութեան աստիճանը որոշելու է ու անոր համեմատ չարժելու է։ Սուտ հեղինակութիւններ, անհիմն յամառութիւններ դանա-

վէժ ու անպատուաբեր տապալումներ կ'ունենան։

ե. Պալըխ-Եսկի-ը ուրիշ մէկ կարեւոր յատկանիշն է դաստիարակին։ Բաղադրեալ գործերը անհուն համբերութիւն կը պահանջեն։ Ուսուցիչը բազում գործեր ունի, գործեր միափուկ, մազանման որք յուզումի պահուն կրնան խանգարիլ ու իրենց պատշաճ խնամքը չընդունիլ։ Միտքը սրտի հետ խաղաղ կամական կեդրոնացում կը պահանջէ, առանց համբերութեան՝ մտքի կեդրոնացում չըլլար։ Ուսուցիչը համբերող ըլլալու է որ սկզբունքները չարունակ յեղյեղէ մանկանց մտքին մէջ. մանուկը մէկ անգամ լսելով չըմբռներ. կրկնել, քաղուած ընել ու նոյն բանը հազարումէկ ձեւերով արտայայտել պէտք է։ Կրկնութիւնը ինքնին ձանձրալի է, մանաւանդ հասարակ, տափակ ու նախնական բաներ։ Ուսուցիչը աչակերտի սիրոյն այս յանկերգը ձայնելու է։ Համբերութիւն պէտք է ամբողջ հանդէպ։ Շատ անգամ տարիներ կ'աշխատիս ու չօշափելի արդիւնք չընչմարուիր։ Աչակերտը մարմար կը դառնայ, անոր դանկին ու սրտին ոչինչ կարէ թափանցել։ Փողոցի ազդեցութիւնը, ընտանեկան կրթութիւնը, ժառանգականութիւնը ողջմիտ սկզբունքները կը չեզոքացնեն։ Շատ անգամ ապերախտութիւնը իւր ղզուելի, անգութ ու ցուրտ երեսութով հակայ հարուածներ կ'իջեցնէ ուսուցչին գլխին, սլաքի պէս կը խոցէ սիրտը, իւր գործին սէրը կը պաղեցնէ ու անէծքի բոմբիւններ կը հանէ չրթներէն։ Շատ ուսուցիչներ հոս դասալիք կ'ըլլան, ուրիշներ ալ իրենց կորովէն կը զըրկուին ու այդ պաշտօնը տեսակ մը տաժանք կ'ըլլայ, տեսակ մը բեռնակրութիւն։ Ապերախտութիւնը երբեմն անսասանութեան ու լրբութեան աստիճանին կը հասնի, աչակերտը այնչափ մը յառաջ կ'երթայ որ կը հայհոյէ իւր ուսուցիչը ու փողոցին մէջ կ'անուանարկէ։ Ուսուցիչը լռելէ աւելի բան չկրնար ընել այդ պարագային, այդ լռութիւնը տեսակ մը մարտիրոսութիւն է։ Համբերանք դեռ չատ պէտք է. կը տեսնես անճարակ հոգաբարձու մը, յաւակնոտ խնամակալ մը որ հազիւ չորս գործողութիւն գիտէ ու գրականութեան անունը լսած է՝ ողիմպական պատգամներ կ'որոտայ, ուսուցչին դասաւանդութեան մեթոտը կը քննադատէ, դպրոցին ծրագիրը կը խծբծէ ու նոր ծրագիրներ կը յօրինէ։ Հրամայական չեչտը լեզուին՝ դպրոցի դռնէն ներս կը մտնէ եւ ուսուցչին վրայ կը պոռայ։ Երբ անարժանութիւնը արժանիքի վրայ կը յարձակի ու արժանիքը լռելու դատապարտուած է, հոգին սոսկալի ճգնաժամի մը մէջ արիւնքրտինք կը մտնէ ու միտքը կ'ապըստամբի կեանքին դէմ։

Հապա ո՞ւր թողունք յետնեալ ամասականներու, մշլոտած ջերմոցներու, ծակծկուած սեւ պատերու, անթիգա քարտէսներու յաւիտենական հարցերը որոնք Չինու խնդրէն սուելի ժամանակ, խելք ու համերաչխութիւն կը պահանջեն լուծուելու համար։ Իրտինք թափել, ուղեղ մաչեցնել, միս ու արիւն, ջիղ ու ոսկոր տալ. տոհմային բարեչրջումի առաքեալը ըլլալ ու իր արդար վարձքը մուրալ. խնամակալին դուռը ափ առնելով, գլուխը կախ, ձայնը դողդոջուն, աչքերը կասկածոտ՝ ստիպուիլ ըսելու ընտանեկան գաղտնիքներդ — թէ տունը փայտ չունիս, ձաւար չունիս, չուկան պարտքեր ունիս ու ատոնց բոլորին պատասխան կամ սուտ խոստումի մը, պղտոնական համակրութիւն մը, ու եթէ հարցասղնդումը ոստիկ ըլլայ՝ բացարձակ մերժում։ Իմչ արժանապատուութիւն կրնայ դիմանալ այս հարուածներուն։ Դպրոցի առարկաներուն անկարգ ու անկազմ ըլլալը ամէն օր տեսակ մը գնդասեղի հարուածներ կ'իջեցնէ ուսուցչին գլխին։ Հասարակաց անողոք կարծիքը ուրիշ պատճառ մ'է սրտնեղութեան։ Ամէն մարդ ուսուցչի տարբեր խոչել մը ունի. երբ դայն չգտներ՝ կը պոռայ, կը գոռայ, ածականներ կը կցէ — հպարտ, կեղծաւոր, աչառու, անհաւատ, անբարոյիկ տիտղոսները մէկ անգամ կը խռնին իւր անուան չուրջ ու անոր վարկը մէկ փարայի կ'ընեն, անոր անունն ալ տեսակ մը բերնի ծամոց խուժանին լայն բերնին մէջ՝ որուն ծնօտը յաւիտեան կը չարժի ու չյոգնիր, լեզու մը որ մեծ անձնաւորութեանց միսը ծամծմելու մէջ մասնաւոր հաճոյք մը կը զգայ։ Իրաւունք ունէին մեր մտքերը համբերութիւն մաղթելու ամէն անգամ որ ուսուցիչ մը տեսնելու բաղդը կ'ունենային։ Անոնք լաւ վերլուծած էին ուսուցչի մը կեանքին դժուարութիւնները. պաղարիւն մարդեր միայն մտնելու են ուսուցչական ասպարէզ։

Զ. Ճաշլէը ուրիշ կարեւոր դիծ մ'է տիպար ուսուցչին նկարագրին մէջ։ Այս պատճառաւ է որ ուսուցիչ մը իր տնտեսականէն վեր զգեստ կը հագնի։ Մաքրութիւնը ճաշակի առաջին պայմանն է։ Ցարդարուած մազեր մը, մաքուր երես, խնամով կտրուած եղունգներ, գողտրիկ լանջազարդ մը, կոկիկ ձեւուած ու կարուած լաթեր, նրբին կօշիկ մը, մաքուր թաշկինակ մը ու դրութեամբ կահաւորուած սեղան մը, ահա ինչ որ կը պահանջուի ճաշակաւոր ուսուցչէ մը։ Պերճանք, սեթեւեթ, մնամէջ ցոյցեր չէ թէ միայն ճաշակ չեն ցուցներ, այլ սին դանկի մը մուտենտիկներն են։ Ասոր հակառակ ծակծկուած տափատ, ցեխոտ կօշիկ, լայնչի ու թափթփուք զգեստ, աղտոտ վզնոց, սրածայր եղունգներ, ցիրուցան մազեր ու կեղտի երիզով չրջանակուած գլխարկ մը տեսակ մը գայթակղութեան քար է ուսուցչին կենաց մէջ ու անոր հեղինակութեան կը սպառնան։ Ճաշակի զարգացումը ընկերային զարգացումի մէկ կարեւոր տարրն է ու քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ հացի պայքարին չափ գլխի պտոյտ կը պատճառէ զարդի ու պերճանքի խնդիրը։ Ճաշակը տեսակ մը պղպեղ է կեանքի անհամութիւններուն, տեսակ մը ծաղիկ կեանքի ամայութեանց մէջ։ Կարծեմ թէ ճիշդ տեղն է չեչտել թէ ուսուցիչ մը պերճանքէ ու չռայլութենէ զգուշանալու է։ Մանկիկը նչ. օրինակող մ'է ու ուսուցչին վրայ նչմարած այս հակումը խորունկ հետքեր կրնայ թողուլ անոր նկարագրին մէջ ու սպառնալ անոր ապագայի տնտեսական բարօրութեան։ Ծակ քսակ մը որուն մէջէն դրամները թեւ առած կը ճախրեն՝ սեւ գիծ մ'է ուսէ նկարագրի մէջ, վասն զի տեսակ մը մակաբուծութեան, մուրացկանութեան կ'առաջնորդէ, որ արժանապատուութեան մահ կը նշանակէ։

ՄԱՐԶՈՒԱՆՈՒ ԱԻԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Մարզուանու եկեղեցւոյն դուրսը գտնուող բոլոր անդամներէն կը խնդրուի որ իրենց հասցէն, նաեւ իրենց ընտանեաց անունները եւ տարիքը, հաղորդեն իրենց մայր եկեղեցւոյն, անոր համար որ նախ եկեղեցւոյն տոմարը կարգաւորուած ըլլալով նորը չկրնայ ձեռնարկած ենք, երկրորդ, անցեալ տարուան տեղեկագիրը պատրաստուած է եւ կ'ուզենք խրկել դուրսի անդամներուն, բայց ոմանց հասցէն մեզ անծանօթ է։

Մնամք բարեմաղթութիւններով

Քարոզիչ Եկեղեցւոյ
Մարզուան կ. պ. ա.
Մարտ 8, 1901

ԽՆՈՒՍ-ԲԵՐԴ

Անցեալ չաբթուան Ա.-Էփէլի մէջ Համբ Ցովհաննէս Բարդամեան 20–30 ոսկւոյ չափ օգնութիւն կը խնդրէր, որպէս զի Բերդ գիւղին «վիլիլած» ժողովարանը նորոգուի։ Տարակոյս չկայ որ յիշեալ անձին սրտառուչ նամակին չաւեր աղդուեցան։ Ահա, այս չաբթու հետեւեալ նուէրներն ընդունուեցան։

Պատ. Ճ. Ֆ. Կրինէ	108 դահ.
Ցովհաննէս Գալէմքեարեանէ	20 »

Ե. Ֆ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԱՂՕՓԻ ԺՈՂՈՎ

Պայպըլ Հաուսի մատրան մէջ ժամը 8ին (Ը. Թ.)։ Նիւթ, Բ Կոր. Ե. 1։

Իւսկիւտարի ժողովարանին սրահին մէջ ժամը 7½ին (Ը. Թ.)։ Նիւթ, Ցակ. Գ. 1–15։

ՀԱՆԴԷՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգղիոյ բանակին նախորդ ընդհանուր հրամանատար Լորտ Ռոլզլի մայրաքաղաքս պիտի դայ վեհ. Սուլթանին բերել Անգղիոյ էտուըրտ Է թագաւորին գահակալութեան պաշտօնական լուրը։ Ապրիլ 9ին հոս կը սպասուի մրցաձախտը։

Հաբէթ կը ծանուցանէ թէ վեհ. Սուլթանը հրամայած է որ Տարտանէլ գտնուող Օչխոնէյէ եւ Օմանէյէ զրահաւորները ամենայն փութով ճէնովա ղրկուին Անասլոս նաւահօրմարանին մէջ նորոգուելու համար։

Որոշուած է որ Գուբպան Պայրամի առթիւ զոհ մատուցանելի բոլոր ոչխարները մորթերը ծախուին Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ։ Մայրաքաղաքիս մէջ մորթերը աճուրդով պիտի ծախուին Բաղաքապետութեան գործակալներու ձեռքով, իսկ գաւառներուն մէջ վաճառման գործը պիտի յանձնուի գաւառակներու գլխաւոր քաղաքներուն մէջ կազմուած յանձնախումբերու։

Կ'ըսուի թէ մուկեր մեծ ալեր կը գործեն Աստազարի պարտէզներուն մէջ։ Ցարձակած են թթենիի մատաղատունկերու վրայ եւ բաւական վճասուցած են անոնցմէ։ Այս ալեւներուն առջեւ մասամբ առնուած է մատաղատունկերը կպրաձիւթով պատելով։

Լեվընթ Հէրպէրթ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ փողոցներու մէջ ախտաւոր չուներուն նորէն չատնալուն վրայ, եւ կը հարցնէ թէ արդեօք պատճառը կէօզթէփէի մէջ անոնց համար հիմնուած անկեղանոցին լեցո՛ւն ըլլալն է թէ թաղապետութիւնը մոռցած է խնդիրը։

Ճիտէէ հասած նորագոյն լուրերուն նայելով արդէն իսկ հոն հասած ուխտաւորներուն թիւը 40,000ը կ'անցնի։

Փախստական ուրիշ Օսմանցի մը, Իսմայիլ պէյ, որ Արեւմտեան Եւրոպա փախած է, ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, եւ Սելիմ Սէրդիսի որ Անվերսի մէջ կը գտնուի եւ ժամակար տեղակ կամ լրագիր ղրկած է Հայֆա՝ տասնօրեայ պայմանաժամ տրուեցաւ եղեռնագործ ատեանին ներկայանալու համար։

Գարնան եւ աշնան առ հասարակ մառախուղ կ'ըլլայ մայրաքաղաքիս մէջ։ Բայց երկուշաբթի կէսօրուան մառախուղն անսովոր խտութիւն եւ տեւողութիւն ունէր, եւ չվերցաւ մինչեւ երեքշաբթի կէսօրէն մէկ ժամ առաջ։ Կ'ըսուի թէ կղզիներու մէկ չոգենաւը չիտակ դէպ ի ժայռերը կը դիմէր, երբ Մոտայի չուներուն հաչիւնը նաւապետին աղդարարեց վտանգը։ Տասը կանգուն անդին կարելի չէր տեսնել։

Այն կանոնագիրը որ կը տրամադրէ թէ միայն Միլքիյէ վարժարաններու չրջանաւարտները կրնան գաւառակի կառավարիչ ըլլալ՝ բարեփոխուեցաւ, այնպէս որ նոյն պաշտօնին ընտրելի պիտի ըլլան այնպիսի միւտիրներ եւս որոնք չորս տարի գիւղախումբեր կառավարած ըլլան կարողութեամբ եւ ուղղամտութեամբ։

Բաղաքապետութեան կողմէ ղրկուած երկբաչափներ կը տեղեկագրեն թէ Գանտիլլիի մէկ բլուրը, որ Ծովեզերեայ քանի մը տուներու վերեւը կը բարձրանայ եւ որմէ յաճախ փլուզումներ կը պատահին, վերջին անձրեւներուն պատճառով՝ խախտած է տակէն եւ թէ սորոտի տուներուն պաշտպանութեան համար անհրաժեշտ է պատ մը կառուցանել անոնց ետին։

Սլպանիայէ նոր ողողումներ կը ծանուցուին։ Սիթնիցա գետը քանի մը տեղ յորդած է Միթրովիցայի եւ Փրիսթինայի միջեւ, եւ 200է աւելի տուներ այնքան վնասուած են որ բոլորովին լքուելու են։

Կ'ըսուի թէ ոչխարի մսին քաշը 9 դահ.ի բարձրանալուն պատճառը չահադէտներն են, որոնք պատրաստ գտնուած իրենց ոչխարները սուղ գնով ծախելու համար նոր ոչխարներու ժամանումը դադրեցուցած են։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ այդ չահադէտներուն ծրագիրներն ի դերեւ հանելու միջոցներ ձեռք առնուին։

Կ'ըսուի թէ ծխախոտի մաքսանենգութիւնը ընդարձակօրէն առաջ կը տարուի Պրուսայի մէջ, ուր դէտերը վերջերս 2,500 քաչ ծխախոտ բռնեցին, մեծ քանակութիւն մ'ալ ենթալոլա։ Այսպէս կուսակալութեան Սյասուլուղ դիւղին մէջ խումբ մը մաքսախոյտներ յայղորդաբար երեք խումբ դէտերու պատահեցան եւ ամէնուն ալ ձեռքէն փախան՝ միայն մէկ ձի կորնցնելով որ հրացանով զարնուեցաւ եւ որու բեռը սակայն ուրիշ ձիու վրայ դրուելով փախցուեցաւ։

Ծխախոտի Րէժիի ընդհանուր տնօրէնը, որու չատեր դիմած են վերջերս գործ խընդրելու համար, կը ծանուցանէ թէ թափուր մնացած պաշտօններ չկան եւ թէ ընկերութիւնը որոշած է մինչեւ նոր տնօրինութիւն նոր պաշտօնեաներ չընդունիլ։

Լրագիրները կ'ըսեն թէ 19,000 թափառաշրջիկներ յանձն առած են բնակութիւն հաստատել Պաղտատի եւ Պասրայի մէջ, 9,500 ալ՝ Մոսուլի եւ Հալէպի մէջ։ Գոնեայի տեղային իշխանութիւնը Գարաքէչիլի եւ Գարագոյունլու ցեղերէն բաւական ընտանիքներ համոզած է նոյն ընթացքին հետեւիլ։

Էրթողրուլի կողմերը Կիւլպտաղարի լիճը եւ ճահիճները ցամքեցնելու ծրագիր մը ընդունուած է Հանրօգուտ գործերու նախարարութենէն։

Թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ նոր հրապարակ հանուած դրոշմաթուղթեր չկրող նամակներ անվճար պիտի հասարուին եւ ըստ այնմ տուգանքի պիտի ենթարկուին։

Շերամաբուծութեան մասնագէտ Մ. Տիւպովքի Գոնիա ղրկուած է կառավարութեան ծրագիրը գործադրելու համար, որ է այդ գաւառին մէջ թթենի տալ ընդարձակօրէն։

Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ Հնդիկ լեզուով հանգանակութեան տոմսակ տրպուեցաւ 150,000 րուփիի արժողութեամբ, եւ բաչխուելու համար Պոմպայի Թուրք հիւպատոսին ղրկուեցաւ։

Եւրոպայէ երկրագործական գործիքներ բերելը քաջալերելու համար, տասը տարի մաքս պիտի չառնուէր այդպիսի ներածութիւններէ։ Այդ պայմանաժամը կը լրանայ Օգոստ. 4ին, եւ կայս. հրամանագիր մը տասը տարի եւս կ'երկարէ նոյն պայմանաժամը։ Մզկիթի չինութեան եւ նորոգման եւ կահաւորման հարկաւոր նիւթեր ալ մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

Սէլանիկի պաշտօնաթերթը կը պատմէ հարցաքննութիւնը Պուլկարչեղափոխական յանձնաժողովին 19 անդամներուն, որոնք ձերբակալուած են եւ նոյն քաղաքին մէջ դատի ենթարկուած։

Գաւառներու մաքսային պաշտօնեաներ եւ առողջապահական քննիչներ հրահանգ ընդունած են թալկ կամ կիր պարունակող օճառներու ներածումը արգելել, քանզի առողջութեան վնասակար կը համարուին։

Հանրօգուտ գործերու նախարարութեան երկրաչափներէն Մ. Լըքլար եւ ուրիշ պաշտօնեայ մը Տարտանէլ պիտի երթան եւ կարելի միջոցներ պիտի գործածեն որպէս զի վերջին աղետալի ողողումներուն նման ողողումներ չպատահին նորէն։

Բրուսի ընկերութիւնը կառավարութեան առաջարկած է երեք միլիոն ոսկեայ փոխատուութիւն մը, որ ընդունուած չէ, վասն զի առաջարկուած պայմաններն անընդունելի էին, նաեւ վասն զի կառավարութեան եղեւմտական վիճակը այդպիսի փոխառութեան անհրաժեշտ պէտք չցուցներ։

Սեբլէճի կը հրատարակէ Թուրքիոյ գլխաւոր մէկ քանի կեդրոններէն ղրկուած հեռագիրներուն թիւին մէկ վիճակագրութիւնը։ Մայրաքաղաքիս երեք գլխաւոր հեռագրատուններէն — Պոլսոյ, Ենիճամիի եւ Բերայի — ղրկուած են 51,000 հեռագիր, արուարձաններուն երեքէն ալ 7,000։ Ապա կու գայ Իզմիր՝ 16,000 հեռագրով, Պէյրութ՝ 15,000ով եւ Սէլանիկ՝ 10,500ով։

Երկրագործական նախարարութեան ղրկուած տեղեկագիրներէ կը տեսնուի թէ չորս ամսուան մէջ Թուրքիոյ 17 գաւառներուն մէջ եւ մայրաքաղաքիս չրջակայքը 53,000 ընտանի անասուններ հիւանդացած են զանազան հիւանդութիւններով եւ 45,000ը բուժուած, իսկ 8,000ը մեռած են։ Ըստ Սեբլէճի, այս թուանշանները ցոյց կու տան թէ արդէն իսկ մեծ օգուտ կը քաղուի անասնաբուժական գիտութենէն։ Ածխախտի չիճադեղը, որ մինչեւ ցարդ Եւրոպայէ կը բերուէր, հոս պիտի պատրաստուի՝ յատկապէս հիմնելի աչխատանոցի մը մէջ։

Պուլկարիոյ Ներքին գործերու նախարարը ոստիկանապետի 26 կայան չնչած է եւ եղեւմտացոյցին մէջ ծախքերը զեղչելու համար։

Որոշուած է Բարափի ընկերութեան կողմէ թողուած գետնին վրայ չրհանկիրներու յատուկ չէնք մը կառուցանել Ղալաթիոյ մաքսատան համար։ Շէնքին մէջ հրչիղոյց չրհաններ ալ պիտի գտնուին։

Մաքսային վերատեսչութիւնը որոշած է պաշտօնեայ մը ղրկել Տրապիզոն, որպէս զի մաքսանենգութեան առջեւն առնելու սահմանուած նորօրինակ նաւու մը չինութեան հսկէ եւ յետոյ զայն կ. պոլիս ղրկէ։ Եթէ նաւը նպատակին ծառայէ, ուրիշներ ալ պիտի չինուին։

Անցեալ ուրբաթ Սէլամլըգի արարողութենէն ետքը Իտալական եւ Գերմանական դեսպանները պատիւ ունեցան յաչորդաբար վեհ. Սուլթանին ներկայանալ։

Հայոց Պատրիարքարանի Քաղաքական Ժողովը անցեալ ուրբաթ տեղեկացաւ իրեն մատուցուած տեղեկագիրներէն թէ Թոքատի համաճարակ չկայ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ, բայց որոշեց Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան տրամադրութեան տակ դնել Գարակէօզեան կտակին հասութեաբեր մասին տոկոսը, որպէս զի Հոգաբարձութիւնը կարենայ աւելի հոգ տանիլ որբերուն մնացուդին։ — Դարձեալ, որոշեց չնորհակալութիւն յայտնել 400 ոսկեայ կայս. չնորհին համար, որ Պատրիարքարանին եղած է իբրեւ կաղանդի եւ Մնունդի նուէր։ — Վաղը Բերայի մէջ նուագահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին։ — Ուսումնական Յորհուրդը նոյն օր զբաղեցաւ անկարող ուսուցիչներու համար հաստատելի «նպաստի անտուկի» մը կանոնագրի քննութեամբ եւ ուսուցիչներու կենաց ապահովագրութեան խնդրով։—Մայրաքաղաքիս Ծրանասական դեսպանը չաքաթ իրիկուն փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Հայոց պատրիարք Հօր, որ առաջ բարի գալստեան այցելութիւնն տուած էր անոր։ — Սոբհանճակ լրագրին կողմէ Սարբեանի որբերուն ի նպաստ բացուած հանգանակութիւնը, 10,535½ դահ. արտադրեց։ — Պոլսեցի Պ. Սերոբէ Քիւրքճեան 64 քաչ նկարիչներու հետ մրցման մը մէջ առաջին տեղեանակ չահեցաւ Փարիզի Դեղարուեստական Ակադեմիայէն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ջինաստ ֆափուկ վճռակը. Թրէնցինի վիճակը վտանգաւոր հանգամանք մը առաւ Անգղիացիներու եւ Ռուսերու միջեւ ծագած վէճի մը պատճառով։ Անգղիացիք սկսան երկաթուղիի կայարանին մէջ կողմնական գիծ մը երկարել, որ անհրաժեշտ պէտք մը զարճած էր երկաթուղին արդիւնաւորապէս եւ ապահովապէս բանեցնելու համար։ Ռուսեր պնդեցին թէ այդ յաւելուածական գիծը Ռուսիոյ թողուած գետնի վրայ կը գտնուի, եւ պահանջեցին որ չինութիւնը դադրի։ Անգղիացիք չուզեցին դադրեցնել, եւ հետեւանքը սա եղաւ որ երկու կողմէն ալ պատնէշներ կանգնուեցան, ամրացուեցան եւ զինուորներով պահպանուեցան։ Երկու կողմի հրամանատարները խորհրդակցութիւն մը ունեցան եւ որոշեցին 24 ժամ չխանգարել խաղաղութիւնը եւ հեռագրով հրահանգ ընդրկել Լոնտոնէ եւ Սբ. Փեթերսպուրկէ։ Միանգամայն ընդհարման մը վտանգը նուազեցնելու նպատակով պահապան զօրաց թիւը 27ի վրայ բարձրացուեցաւ երկու կողմէն ալ։ Լոնտոնեան հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Անգղիացիք իրենց պահակազօրքերը քաշած են եւ թէ գործը վերջացած կը նկատուի։ Չինացիք հրճուեցան տեսնելով որ Անգղիացիք եւ Ռուսներ թըշնամաբար իրարու դէմ չարուեցան եւ արիւն պիտի թափուի։ Հաւանօրէն ուղիղ է Թաէի կարծիքը թէ գործն ըստ ինքեան ծանր չէր, այլ երկու կողմի մարդոց մտային վիճակը կը յայտնէր։ Ինչ որ աւելի կարեւոր է եւ իրօք պատճառ երկու պետութիւններուն միջեւ աւելի համաձայնութիւն չկենալուն՝ Մանչուրիական դաշնագրութիւնն է, զոր Ռուսիա կ'ուզէ որ Չին ստորագրէ փութով։ Լամսդորվ կոմսը կ'ըսէ թէ Ռուսիա հոգածու է Չինու պետութեան ամբողջութեան պահպանման եւ զմանչուրիա գրաւելու խորհուրդ չունի, եւ թէ վերոյիշեալ դաշնագրութեան միջոցով Ռուսիա կ'ուզէ միայն այնչափ իշխանութիւն ձեռք բերել որ կարողանայ աւարտել Մանչուրիոյ երկաթուղին եւ չթողուլ որ վերջին խռովութիւններու նման խռովութիւններ պատահին նորէն։ Սըճաթօ կ'ըսէ թէ այս հաւատիքները երաշխաւորութիւն մը չեն տար բնաւ, եւ թէ ամենէն պարզամիտ դիւանագէտը կրնայ Ռուս դիւանագէտին իւրաքանչիւր խօսքին խորը թափանցել։ Անցեալ ուրբաթ Ցոն Պիւլով կոմսը Բայսթակին մէջ յայտարարութիւն մը ըրաւ Չինական գործերուն վրայ։ Ըսաւ թէ Անգլօ-Գերմանական համաձայնութիւնը Մանչուրիոյ վերաբերութիւն չունի, եւ թէ Չինու մէջ չկայ խընդիր մը որ սուր հակառակութիւն մը յառաջ բերէ Գերմանական եւ Ռուսական շահերու միջեւ։ Անգղիոյ հետ համաձայնութեան հիմը երկու պետութիւններուն առեւտրական շահերուն նմանութիւնն է։ Կոմսին ասոնախօսութեան մէկ նպատակութիւնը որ կրնայ իրօք Մանչուրիական դաշնագրութեան դէմ ուղղուած համարուիլ՝ այն է, ուր կ'ըսէ, «Ցորչափ ժամանակ Չին չընդունի հաւաքական ծանուցագրին պայմանները, պիտի ցաւինք ոեւէ համաձայնութեան վրայ զոր կնքէք, փոյթ չէ որո՛ւ հետ ըլլայ այն, եթէ այդ պատճառով իր ելեւմտական կարողութիւնը նուազի ոեւէ չափով»։ Ցոն Պիւլով կոմսը ըսաւ թէ Զոն իշխանը պատրաստ էր Պերլին գալ ներում խնդրելու համար, բայց ինք հեռագրեց Փեքին թէ իշխանը կայսրէն պիտի չընդունուի մինչեւ որ Չինական ինքնօրինութիւն Պօէրական դաղութներուն։ Բայց այս չհաստատուիր պատճառէն, եւ առաջարկուած պայմաններուն ընդունիլը պիտի չդրատարակուէր մինչ բանակցութիւնները կը չարունակուին։ Մայրաքաղաքիս հեռագրական դործակալութիւններէն երկուքը կ'ըսեն թէ բանակցութիւնները խզուած են, վասն զի Պօէր պետերը Լորտ Բիչընըրէ առաջարկուած պայմանները անընդունելի կը գտանեն։ Զօր. Ճրէնչի դործողութիւնները դադրեցան զինադուլի միջոցին, նաեւ դժուարացան չարունակուն անձրեւներուն պատճառով որոնք անանցանելի ըրին ճամբաները։ Անոր զօրաբաժինը կը բաղկանայ 15,000 դիւրաշարժ եւ ոքանչելապէս սպառազինեալ զինուորներէ, եւ յառաջխաղ սպութեան միջոցին դրկիլ 100 հազարամեթր երկարութեամբ ճակատ մը կը ձեւացնէ։ Թրանսվալի հարաւարեւելեան մասը, որ մինչեւ Փետրուարի վերջերը բաւական բազմամարդ էր եւ առատութիւն կը վայելէր, ամայացած է։ Աղջամուղջ ոեւէ ուտեստ մնացած չէ, եւ բոլոր կիներն ու տղաք չատ մը այր մարդոց հետ ամրացեալ վայրերու մէջ հաւաքուած են։ Զօր. Ճրէնչ իր վերջին տեղեկագրութեանէն կը ծանուցանէ թէ 46 Պօէրներ սպանուած եւ վիրաւորուած եւ 146 հոգի գերի բռնուած են, նաեւ 5,000 ձի եւ արջառ եւ 400 կառք գրաւուած են։ Թրանսվալի արեւմտեան մասին մէջ զօրագունդ մը յանկարծակիի բերաւ անգեալ չաբթու Պօէր բանակուող մը, եւ առաւ 32 գերի եւ բաւական անասուններ եւ ցորեն։ Օրէնճ Բիվըրի գաղութին մէջ Տը Ուէթ հասաւ Սեննեկալ, որ դաղութին հիւսիսարեւելեան մասին մէջ կը գտնուի, եւ կ'ըսուի թէ իր մարդիկը փոքր հատուածներու բաժնուած են։ Կ'ըսուի թէ Տը Ուէթ մտային ակարութիւն մը ունեցած է իր փախուստներուն պատճառաւ կրած տագնապներուն համար։ Իր ծրագիրները ոչ մէկուն կը յայտնէ, երբեք չգնանար բանակողը՝ երբ պարագաները կը ներին իրեն, եւ բայ ի սակաւաթիւ թիկնապահներէ որոնք երբեք իրմէ չեն զատուիր՝ ոչ մէկուն կ'ըսէ թէ դիշերն ո՛ր պիտի անցնէ։ Զընդունիր Թրանսվալի մէջ կատարուած բանակցութիւնները, եւ կ'ըսէ թէ ոչ մէկ բանով գոհ կ'ըլլայ բայց եթէ բացարձակ անկախութեամբ։ Իր վերջերս խօսած խօսքերէն մէկը սա է թէ Անգղիացիներէն հատը Թրանսվալցիները կ'ատէ։ Իր հրամանատարներէն մին, Ֆուրիէր, գրաւիլ Օրէնճի գաղութին հարաւային արեւելեան մասին մէջ կռուած դաւառը, բայց դէպ հիւսիս վտարուեցաւ։ Բարկլայսդոյ Գլխի գաղթականութեան մէջ Բրիտանիոյ զօրախումբը կը չանայ խոյս տալ Անգղիացիներէն, չարունակ փախչելով անոնց առջեւէն։ Մէկը հիւսիս եւ մէկը հարաւ կը գտնայ, եւ եթէ սաստիկ հալածուի, զինուորները հատուածներու կը բաժնուին որոշուած տեղ մը գտնելու համար։ Կը տատնդի թէ Պօէրներուն Բարկլայսդոյ Գլխի գաղթավայրը արշաւելուն գլխաւոր նպատակն էր զէնք եւ ռազմանիւթ ընդունիլ եւրոպայէ աղնկալուած նաւէ մը։ Զօր. Տըլարիի հրամանով հինդ մարդիկ հրացանի բռնուեցան վասն զի Պօէրներուն հետ միանալ չէին ուզած։ Անցեալ չաբթու Սիանէյէ (Սէտարլիա) հաղարէ աւելի զինուորներ նուագ մտան Անգղիական զօրոյ միանալու համար։ Միացեալ Նահանգները անուղղակի կերպով մը ճանչցան երկու հանրապետութիւններուն Մեծ Բրիտանիոյ կցումը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Գոնսոլիտէ	25 19
Բումպէյի երկաթուղի	112 50

ԴՐԱՄԱՓ, Օամ. ոսկին 100ի

Մէճիտիյէ	108 1	Նաբոլէոն	87 29
Մէճիտիյէ	98 10	Գրիվնէց	51 08
Մահր արծաթ	103 5	Անգլ. ոսկի	110 08
Ռուսիոյ բոլ	90 20	Մանէթ թղթ.	6 10

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ԾՈՒՈՐ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՈԳՈՒՔ, Ամերիգան խան

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊԱՐԱՊԱՐՏ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊԱՐԱՊԱՐՏ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ